

Puccini viimase pildi järgi

Puccini ja ta „Boheem“

Pärast Verdit oli Puccini kahtlemata itaalia tähtsaim helilooja.

Ta pärines väga musikaalsest perekonnast Luccas, kus juba ta vana-vanaisa tegeles kirikumuusikajuhina. Sündinud 22. detsembril 1858. a., sai ta oma esimese muusikalise õpetuse isalt. Isa soovis, et pojast saaks kirikuorganist, nagu ta oli ise. Võib-olla oleks Puccini selleks saanud, kui ta noorukina, tundmatust igatsuses aetuna, ühel päeval jala Luccast Pisasse poleks rännanud, et seal Verdi ooperit „Aida“ kuulata, mille etendus jättis talle sügava mulje. Ta vaimustus ooperist oli niivõrd suur ja loomulik, et ta kirikus vaimulikke palasid mängides tahtmata põimis nende hulka kuulnud ooperi meloodiaid, mis tal aina mõlkusid meeles.

Vanemaks saanud, astus Puccini Milaano konservatooriumi, kus õppis Bazini ja Ponchielli juures. Tol ajal tavatseti kõnelda Puccinist kui ühest lootustäratavast heliloojast. See oli ka tõsi, sest õieti Milaanos alustas ta oma esimesi, suuremaid komponeeringuid. Mainitud helilooja loomejärgule, kus tunnetus ja väljenduslaad oli tugevasti

romantika-varjundist mõjustatud, ja millal tema esimesed ooperid „Le Villi“ (1884), „Edgar“ (1889) ja „Manon Lescaut“ (1893) olid Puccinile juba kuuluse toonud, järgnes 1896. a. „Boheem“.

Puccini isikliku eluga lähemalt tutvudes, võib leida selles ooperis nii mõnegi motiivi, nii mõnegi kuju, mis on aidanud kaasa ooperi kujunemisele.

November 1895. a. On juba hilja Suur tuba, kus ühel pool hämaruses seisab pianino, mille ees istub Puccini, musitseerides endamisi, teisel pool salkkond lärmitsevaid sõpru kaardilauas. Vahetevahel käib mõni sõpradest välja, et muretseda vajalikke toiduaineid. Veinipudelid täiendavad boheemlikku miljööd. Keegi seltskonnast ei pane tähele, mida Puccini mängib. Ka Puccini ei hooli oma sõpradest. Kuid aeg-ajalt kuulduv klaveri juurest tasaseid hüüatusi: „Ei, nii see ei lähe! B-moll... nii on õigus! Rohkem tõsidust! — „Mida ütles arst? — Ta tuleb pea“, ümiseb oma töösse süvenenud meister. Korraga kajab Puccini suust kaardimängu katkestav hüüatus: „Rahu, sõbrad! Ooper on valmis.“ Kõik viskavad kaardid lauale ja kogunevad klaveri ümber. Äsjavalminud stseenid kantakse ette üldiseks arvustamiseks. Puccini laulab oma sõpradele ette ooperi lõpustseeni. Mimi rahulikku surma saatev muusika on nii haarav, et Puccini nutab, samuti ka ta sõbrad. Nad on vaimustatud, sest

Meie teatripublikut on alati kütkestanud Giacomo Puccini ooperi „Boheem“ helid. Meie oleme tajunud Puccini helides osakese sellest suurest armastusest ja valust, sellest rõõmust ja kurbusest, millega on hingestatud see kunstnike elu kajastuv ooper. Poleks huvituse ta heita pilk suure helilooja Puccini elusse ja tema surematusse meisterteosesse „Boheem“.

loodud helides tajuvad nad iseenda mansardkorra elu. Puccini oli tookord vaene ja elas oma sõpradega, nagu see on kujutatud ka „Boheemis“. See pärast näemegi „Boheemi“ partituuris nii tabavalt iseloomustavaid jooni.

Kogu selle ooperi peamine tegevuskäik, kunstnike rõõmu ja traagika kujutamine, on looritatud mingi alaliselt valitseva õrna meeoluga. Selle meeolu otseseks loojaks on muusika, mis ei eruta närve dramaatiliste ootamatuste ega pinge kuhjumisega mõnda kõrgpunkti, vaid voolab kõikjal sujuvalt, luues meeolulise pinget, mis köidab ja veestleb.

Kas pole see haarav, kuidas need noored inimesed nälgia ja viletsust kannatlikult taluvad? Kui siirad on nad oma rõõmuavaldustes, kui kellelgi nendest on õnnestunud raha teenida. Ja nad elavad, armastavad, pidutsevad, teevad võlgu, kuid siiski veavad end kuidagi viletsustest läbi nagu Puccini ja ta sõbrad Milaanos. Nauditav on stseen, kus Rodolphe ja Mimi võtit otsivad, seejuures arglikult teineteisele lähenedes, kuni nende käed kokkusulavad tugevaks pigistuseks „Kui jääkülm on see käeke...“ laulab Rodolphe traagilise kiindumuse kaunidusega. Järgnevad lapselikud unistused ja Mimi enesekirjeldus. Noorusehõruse ja hinge puhtusega laulab Mimi oma tööst —

lõuenditikkimisest. Seejuures võrratu muusika manab esile, nagu üksik helid noid ilusaid lillemustreid lõuendile. Ja siis Marceli ja Musette lootusetu ja vihane armukadetsev riidlemine, Rodolphe ja Mimi südantlõhestav lahkumine, mis kohati tundub peagu brutalsena selles nii sujuvalt-voolava muusikaga ooperis. Viimase vaatuse lõpustseeni muusika on nii hingestav ja inimlikult õige, et kuulajad on tõsiselt liigutatud. Õieti siis tajume, et „Boheem“ on oma aja tõelist tõsielu kujutav ooper.

See on õieti valus protest XIX sajandi ühiskondliku korra vastu. Loovad kunstnikud nälgivad ja külmetuvad mansardkorral. Nad kütavad oma teostega ahju. Samal ajal ei ole ka unustatud näitamast, et on olemas inimesi, kellele olemine pole mingiks probleemiks. Seetõttu on „Boheem“ pärvinud kauni muusika kõrval tänapäeva vaatleja huvi veel oma puhtsisuliste omadustega.

Pole midagi kummalist, et „Boheemi“ tekkeäegne publik polnud võlutud ooperi esietendusest. Tolleaegsed teatrikülalastajad olid harjunud nägema laival muinasjutulisi oopereid. Ilustamata tõelisus mõjus võõrastavalt. Alles hiljem Roomas pääsis „Boheem“ oma õigustesse. Saavutatud edu oli hiilgav. Ka tänapäeval jätkab „Boheem“ oma võidukäiku.

V. T.